

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe annu . . . 5 fl.— cr.
 " " " " " 1/2 annu . . . 2 " 50 "
 Pentru Romani'a si strainetate pe annu . . . 7 " — "
 " " " " " 1/2 " 3 " 50 "

Pretulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contiennu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

ORADEA-MARE, 30. Maiu 1878.

Luni in 29. Maiu s'au petrecutu la odihn'a eterna remasitiile pamentesci a le defunctului Archimandritu Andreiu Papp. Unu publicu numerosu din tóte clasele societatii se adunase spre a dá tributulu reverintiei barbatului celui iubitu si stimatu de toti fora distinctiune. Presente au fostu autoritatile comitatense si municipale, unu numeru mare de preoti din provincia.

Ceremoni'a funebra o-au celebratu Inaltu Preasantitulu Episcopu Ioanu Metianu, cu o asistentia pompósa de protopresbiteri si preoti. Cortejulu funebru a pornitu dela stabilimentulu consistoriului eparchialu; 8 preoti duceau sarcofagiulu cu remasitiile pamentesci a le repausatului. La biseric'a ortodoxa din centru, conductulu se oprí, si sarcofagiulu fu transportatu in bisericu, unde se dede mortului serutarea cea mai de pe urma. Inaltu Preasantitulu episcopu facu aci elogiulu funebru, schitiandu in trasuri marcate calitatile eminente a le defunctului!

Si cine a fostu Archimandritulu Andreiu Papp? Elu este unulu dintre caracterele pucine care n'a cercatu nici rang, nici gloria in viéti'a sa. Elu este tipulu modestiei, ce trebue se caracterise persónele ce imbracisiéza carier'a sacerdotala. Andreiu Papp s'a nascutu la annu 1825. in Oradea-mare dintr'o familia onorabila, primindu in botezu numele Alesandru. Parintele seu erá pe atunci notariu la consistoriulu ortodoxu de acolo. Tenerulu Alesandru fu datu de parintii sei la scolele elementare din locu, ér gimnasiulu l'a frecuentatu in Carlovétiu. Dupa terminarea cursului gimnasialu a venitu la Oradea-mare, unde a studiatu drepturile, apoi a intratu in institutul teologicu din Aradu. Absolvandu cursurile clericale cu succesu stralucitu, a fostu denumitu notariu la consistoriulu din Oradea-mare. De aici nu preste multu fu chiamatu de catra Episcopulu Ivacicovicu la Aradu, unde lu-facu professoru la teologia si notariu la consistoriu. Ca professoru la institutul teologicu din Aradu, Andreiu Papp a statu 16 ani de

servitiu, fiindu stimatu din partea eleviloru sei ca unu parinte bunu.

Schimbarile inse, ce au urmatu in administrarea diecesei dela 1873. reclaman de urgentia sfatulu si activitatea professorului Andreiu Papp. Episcopulu Mironu Romanu lu-facu vicariulu seu pentru consistoriulu din Aradu. Éra actualulu Episcopu Preasantitulu Ioanu Metianu l'a promovatu la rangulu de Archimandritu in 1874. si totu atunci sinodulu eparchialu aradanu l'a alesu de vicariu-presiedinte la consistoriulu din Oradea-mare.

Prin mórtea archimandritulu Andreiu Papp, dieces'a Aradului a pierdutu pe unu membru, care avea cunoscintia esacta de starea si referintiele ierarchice a le diecesei. In actele de despartirea comunelor miste bisericesci, de la ierarchi'a serbésca, elu are partea cea mai frumósa, elu a facutu servitiile celea mai insemnate bisericiei. Si daca regretamu pierderea lui, noi simtimu indoita aceea perdere, candu aflamu, cà ierarhii'a bisericiei nóstre inca n'a terminatu tote socotelele sale cu Serbii.

Mai bine se cunoéce spiritulu acestui cuviosu archimandritu, din faptele sale pióse. Omu alu timlului, Archimandritulu Andrei, prevedea cà dela educatiune tenerimei aterna viitoriulu poporulu. Astfelu spre a incuragiá nouele institutiuni, create de Preasantitulu Episcopu actualu, alumneulu preparandialu si fondulu preotiescu, elu a facutu pe séma alumneulu o fundatiune de o casa cu gradina de viie, ce avea in suburbiulu Gain-Aradu, in valóre de 2000 fl. v. a. ér pentru fondulu preotiescu a donatu trei actiuni, de 300 fl. v. a.

Aceste fapte generóse caracterizeza deplinu persón'a archimandritulu Andreiu Papp, care, se vede si-a cunoscutu mai bine detori'a facia de biseric'a si dieces'a sa, decâtu chiar unu óre care prelatu ce o stapanise preste 21 de ani!

Despre scôla în genere, și despre cea creștina ortodoxă în specie.

(Continuare).

VII.

Dupa istoria urmăzilor *fisic'a, mathesulu*. Fisic'a și mathesulu dupa esența lor într-o atâta sunt rudite între sine încât noi interesându-ne de obiectul nostru dicem că această legatură o aflăm și între obiectul nostru cu fisic'a și mathesulu. Fisic'a privește lucrurile din punctul de vedere intern adecă calitatea lor, era mathesulu din afara adecă cantitatea acelora, era cea ce lega într-o asă mod farmaceutoriu teoriile cele mari cu mathesulu, se numesc puterea și calitatea adevărului mathematicu, de acurui contemplan întru atâta s'au însufletit scriitorii *Novalis* încât a spus că *Mathesulu e religie*. Și în știința această maestatică, asă predomină spiritul lui Dumnedieu ca în celelalte științe. Mathematiculu care de odată e și astronomu, calcululu sau fatia de constituțiunea lumii, care în cel mai admiratu mod i-se redeschide înaintea ochiloru, numai în întelesulu divin și-lu pôte fundă. Apoi constituțiunea și ordinea lumii în ajungerea scopului generalu finalu presupun unu spirit care toate aceste le-a creat și dispus, această și nu alta a voit să se dica *Kepler* că „elucelulu lui Dumnedieu îl postegeta.“ Era sant'a scriptura dice „Dumnedieu toate cu mesura, cu numeru, și cu câmpan'a le-a întocmit. 1) Era asă întretiesă și mathesulu argumentulu fisico-theologicu, *argumentum physicum theologicum* despre adevărata existența alui Dumnedieu, care apoi în toată plenitatea sa se dezvoltă în știința fisică naturală. Precum legile, puterea, și aparițiunile naturii, presupun idei divine, asă și natur'a e simbolulu, semnalulu și limb'a lui Dumnedieu, prin care elu în nenumerate tipuri, forme, și asemănări se arată pre sine. „Ceriurile spun mărirea lui Dumnedieu, și lucrulu maniloru lui vestescă firmamentulu.“ 2) Naturalistulu nu-si afla repaus, și pasișce de pe lege pe lege, de pe fenomen pe fenomen, până ce nu da de ochiulu finalu, ochiulu finalu aci e Dumnedieu creatorulu naturii, și până ce știința naturală se misca de instinctulu sau spre aflarea lui Dumnedieu, până atunci spiritulu religiunii se pogora în ea, și se incubăza și domesticesce acolo, acuma si-capata natur'a adevărata ei însemnată și ajunge la adevărata sa viață, pentru că nu mai acuma compare în adevărata sa relațiune, în relațiunea în care sta cătră Dumnedieu creatorulu și conservatorulu său. Această adevărată filosofie a naturii o confirmă și sant'a scriptura dicându „că s'au întemeiat veacurile cu cuvântulu lui Dumnedieu, de s'au făcut din cele nevedite cele ce se vedu.“ 3)

Religiunea ce rezună din natura, nime nu o cunoșce mai bine decât naturalistii de clasă antaie, înaintea cărora s'au închinat toți invetiații timpurilor, cu excepțiunea unor semidocti, cari ca nesce ponduri neînsemnate retacescu prin noroiulu materialismului, cari în recalitratiunile lor ne putenduse aventă până la înaltimea cunoșcerii lui Dumnedieu „totu ce nu cunoșcu blastema,“ *quid quid ignorant blasfoemant*.“ Din contra creatorii și interpretatorii sistemii științei naturale precum unu *Kepler, Leibnitz, Newton, Linne, De Luc*, și dintre cei mai recentii, *Davy, Herschel, Schubert* și alții, în neobositele lor încercări ajungându la litoralulu naturii, acolo în semnu de remuneratiune au aflat pre Dumnedieu, s'au înbracatu împrejură cu lumin'a atotu puternice și gloriei sale, și cadiendu înaintea lui l'au adoratu dupa cuviința; asă *Baco* numescă „natur'a volumulu lucrurilor lui Dumnedieu, și alta scriptura“ „*volumen*

1) Intielop. lui Solom. 11. 21.

2) Psalm. 19. 1.

3) Evrei. 11. 3.

operum Dei; et tamquam altera scriptura“. Într-o bibliie și cartea facerii face acea deosecire, că sant'a scriptura, dice elu, propune voi'a lui Dumnedieu, „era cartea facerii puterea lui Dumnedieu.“ (*Baco de dignitate et augmentum scientiorum*.) Numai amintiescu aci pre alții decâtu pre laureatulu laureatiloru *Newton* despre care amintiescu contimpuranii sei, că nici odată n'a exprimat numele lui Dumnedieu, foră a nu se sculă din locu și a-si luă palari'a despre capu. *Newton* în opulu seu intitulatu „*Filosofia naturală*“ care se ține de cea mai mare creațiune a spiritulu umanu, cătră fiine, prin cele mai demne cuvinte de filosofie creștinescă, si-esprime multimeți'a cătră Dumnedieu în urmatorulu tipu: „Elegantissima această legatură a sôrelui, planetelor și cometelor numai prin sfatulu și dominiulu puterea entei, fiintiei inteligente și potințe s'au pututu nască. Și de si stelele fice — statatôre — sunt centrele asemenelor sisteme, și aceste prin asemenea sfatu fiin create, sunt supuse unei dominiuni: mai verosulu dupa cel lumin'a ficeșelor e de acea natura ca lumin'a sôrelui, cătră trimitu lumin'a sa imprumutatu celora lalte sisteme și ce se nu cada sistem'a ficeșelor, dupa gravitatea sa una prestă alta, le-au pusă într-o distanță nemarginită una de alta. Ființa această adecă Dumnedieu toate lu guvernăza, nu de inim'a seu sufletulu lumii, ci ca Dômnulu tuturor, și pentru dominiulu seu Dômnulu Dumnedieu se dice creatorulu tuturor. Dumnedieirea e dominiatiunea lui Dumnedieu. Dumnedieu celu prea înaltu e o ființă eterna, infinită, și absolută perfectă, înse ființa ori cum perfectă foră dominiuni nu e Dômnulu Dumnedieu. Dominiatiunea fiintiei spirituale ordonăza a fire Dumnedieu. Din dominiatiunea adevărată urmăza că Dumnedieu adevăratu este viu, inteligent, și potințe, și decâtu toate perfectiunile mai pre susu de toate perfectu seu celu mai perfectu. Dureza totu deauna și este totu loculu, și esistendu totudeauna și în totu loculu presupune duratiune și spațiu. Cu una ficescă care particea a spațiuului e totudeauna, și uniculu acelasi momentu a durățiunii invisibile e în totu loculu. E pretutindenea de fatia, numai prin singura virtute ci și prin substantia — ființa — pentru că virtutea fara ființa nu pôte subsiste. În elu conțienă și se misca toate, înse foră patima imprumutatu Dumnedieu nimica nu suferă din miscarea trupuriloru te resci, nici ele, nici una nu simtu vre-o resistință din adevărata presință a lui Dumnedieu. Pre această ilu cunoșcemă singur numai prin proprietatile și atributelu lui și prin cea mai întieleptă și bună structura a lucrurilor, și prin durățiunea acestor'a la scopulu finalu, ilu admiramă pentru perfectiune, ilu veneramă și adoramă ca servi pentru dominiatiune și Dumnedieu de ar fi fara dominiatiune, atunci prevedință și deregerea la scopulu finalu n'ar fi alta decât fatum și natura. Dela orb'a necesitate meta-fisică, care aceasi totudeauna și în totu loculu, nu se nască nici stramutare a lucrurilor ci toată stramutarea lucrurilor create dupa diversitatea loculu și timpulu se pôte nască numai din ideile și voluntatea fiintiei necesariu esistente. „*Elegantissima haecce solis, planetarum et cometarum compages nonnisi consilio et dominio entis intelligentis et potentis oriri potuit. Et si stellae fixae sint contra similitudinem tematum, haec omnia simili consilio constructa suberunt dominio: praesertim cum lux fixarum sis eiusdem naturae ac lux solis, et systemata omnia lucem in invicem immittunt. Et ne fixarum systemata per gravitatem suam in se mutuo cadant, hic eadem immensam ab invicem distantiam possunt. Hic — Deus — omnia regit non ut anima mundi, sed ut universorum Dominus. Et propter dominium suum minus Deus pantocrator dici solet. Deitas est dominus Dei. Deus summus est ens aeternum, infinitum, absolute perfectum; sed ens utcumque perfectum sine dominio non potest dici Dominus Deus. Dominatio entis spiritualis Deum constituit vera verum, summa summum, ficta fictum. Et ex dominione sequitur Deum verum esse vivum, intelligentem et potentem, et reliquis perfectionibus summum esse vel summe perfectum*“.

fectum. Durat semper et adest ubique, et existendo semper et ubique, durationem et spatium constituit. Cum unaquaeque spatii particula sit semper, et unum quoque durationis indivisibile momentum ubique, certe, rerum omnium fabricator ac Dominus non erit nunquam nusquam. Omnipraesens est non per virtutem solam, sed etiam per substantiam, nam virtus sine substantia subsistere non potest. In ipso continentur et moventur universa, sed sine mutua passione. Deus nihil patitur ex corporum motibus; illa nullam sentiunt resistentiam ex ominipraesentia Dei. Hunc cognoscimus solummodo per proprietates eius et attributa, et per sapientissimas et optimas rerum structuratas et causas finales et admiramur ob perfectiones, veneramur autem et colimus ob dominium. Colimus enim ut servi; et Deus sine dominio providentia et causis finalibus nihil aliud est, quam fatum et natura. A coeca necessitate metaphysica, quam utique eadem est semper et ubique, nulla oritur rerum variatio. Tota rerum conditarum pro locis ac temporibus diversitas ab ideis et voluntate entis necessarie existentis solummodo oriri potuit.¹⁾ Scire-ar mai cu mare pietate religiosa vorbi theologulu despre esistinti'a lui Dumnedieu, decatu acestu filosofu mare si afundu alu naturei? Si noi cantamu cu psalmistulu „Veniti si vedeti lucrurile lui Dumnedieu, minunile carele le au pusu pre pamant.“²⁾

In Economie, care nu-e alta decatu natura abstracta in cerculu activitati omenesci inca se afla momentu divin, prin urmare si economi'a e fica sciintiei naturale, si aparține acesteia. Factorii economiei sunt lucrulu si diliginti'a. Precum de reci si de dure sunt ambele in seclulu egoisticu de astadi, tocmai asia de verosimulu e ca dintru inceputu au isvoritu din acelasi fonte a religiunei. Numai aceea le pote si acum nobilita si aradica la valorea primitiva morala. Lucrulu la care a fostu condamnatu omulu in urm'a pecatului originalu, a fostu si este o necesitate pentru esistenti'a sa. Dumnedieu a datu omului pamantulu, si natur'a e datore omului ca Regelui sen a-i servi ca se-si ajunga scopulu, ast-feliu s'a santificatu proprietatea, acarui sufletu de circulatiune e credinti'a si fidelitatea; s'a opritu camatari'a, s'a santitu casatori'a, si membrii societatii omenesci s'au decretatu de frati, acest'a a fostu mandatulu economicu a revelatiuniloru divine antice; dara in decurgerea timpului, cu catu s'au indepartatu mai tare din sufletulu omului spiritulu revelatiuniloru divine, cu atatu de brutalu si in modu neomenosu a datu buna diua in casa despotismulu si servilismulu a carui catusie inruginite numai puterea divina a mantuatoriului Christosu le-a potutu rumpe. Biseric'a crestina recunoscce lips'a simtialitatii ca rezultatulu pecatului originalu, dara impune lucrulu ca prin acest'a se se rebonifice buna starea omenesca, lucrulu liberu moraliseca prin principiulu de egalitate si fratietate, care curge prin credinti'a din Dumnedieu. Preotimea crestinesca, numai pre acesta cale si prin acestu mijlocu a potutu esila din poporu remasitiile paganismului, si a domoli servilismulu si seraci'a, a santi famili'a, a promová sciinti'a, manufacturile, artile, comerciulu si a indrepta tote caile bune si subsistentie. Dara feudalismulu rapitoriu a ruptu acesta copcie a fratietatii crestinesci, si a clatitu din fitini moralulu si dreptulu individualu, si in loculu acestora s'introdusera materialismulu, si apoi din poft'a de castigu, care in lips'a religiunei si moralitatii nu a mai cunoscutu margini, a aternatu in modu forte ingreunatoriu asupra muncitorului, i-a storsu ustanel'a, i-a suptu puterea betului lucratoriu si de diumatate golu, ast-feliu ca pre unu animalu l'a legatu de machin'a servilismului, macarca Dumnedieu pre omu l'a creatu de Domnulu, era nu de servulu naturei. Chiemarea economiei nu sta intru acest'a, ci ea prin puterea si justiti'a distributiva, se bata la urechile guverneloru si poporeloru in modu petrundictoriu, ca din

castigulu fapticu fiesce carui membru a societatii omenesci se-i-se coresponda partea sa, amesuratu putintiei si diligintiei sale proprii, ce numai asia se va pute ajunge in sensu umanu, daca si aici se va aplica principiulu de iubire si de dreptate Dumnediesca!

(Va urma).

O lumina in istori'a vechiei Metropoli ortodoxe a Transilvaniei.

Parintele Archimandritu Genadie Enacenu, publica in jurnalulu „Biseric'a ortodoxa romana“ din Bucuresci o poema, intitulata: „Plangerea Santei Monastiri a Silvasiului“ descoperita de Santi'a Sa in bibliotec'a Monastirei Caldarusieni. Autorulu acestei productiuni literarie, nu scie caccine e; scrierea insa are unu meritu literariu necontestabilu, ea servesece si de unu documentu forte pretiosu pentru istori'a bisericei nostre! Din cuprinsulu poemei se vede ca autorele a fostu unu monachu, care a traitu in secolulu XVIII.

Sujetulu poemei tracteza fapte istorice relative la starea nefericita in care adusesse unirea cu Roma pe biseric'a ortodoxa romana din Ardealu. Autorulu spune ca pe timpul su atatea monastiri erau in Ardealu, in catu nu le pote scrie.

„Dar apoi cei de prin prejuru Calvinu“

„Si cu unitii Romani“ tote le-au nimicitu.

Ma episcopii uniti de atunci inca si bisericile ortodoxe le-au surpatu, ceea ce calvinii nu indrasnisera se facea.

„Mihailu Apafi biserici n'a stricatu

Er Aronu¹⁾ cincidieci si patru a surpatu“

Intraga poema espune istoria bisericei nostre din timpul candu se facea prapagand'a pentru uniunea cu Roma. Pentru aceea ne grabimu a-o publica si noi in colonele acestei foi, spre a-o aduce la cunoscinti'a lectoriloru nostri. Monastirea Silvasiului a fostu in Ardealu, in Comitatulu Hunedorei de astadi.

PLANGEREA

Santei Monastiri a Silvasiului din Eparchi'a Chatagului din Prislop.

Ia aminte ceriule si voiu graf
Plangandu cu amaru me voiu tangu
Audi-mi pamentule cuvintele
Si se-mi cuprindi lacrimile
Si firea tota cea omenesca
Impreuna cu mine se se tanguesca.
Ca eta eu fat'a Sionului cea iubita
Monastirea Silvasiului cea vestita
Remasei acum pustie si ofelita
Jalnica ca o veduva cernita
Arsa cu focu si surpata
De tote ce avusei pradata.
Vedia toti cei ce trecu pre langa mine
De este la cineva durere, precum la mine.
Ca de s'ar fi sculatu asupra-mi necredinciosii
Eu m'asi fi pazitu de densii.
Seu Turcii de m'ar fi arsu si m'ar fi surpatu,
N'asi avea atata banatu.
Ci aceia, ce impreuna cu mine a fi s'au socotitu,
Credinciosii aceia m'au pustiiu.
Se viie dar mortea preste ei
Si se-i pogora in iadu de vii.
O Prislopu numitu locu!
Cum fusesi for' de norocu
Ba eu bine am fostu norocitu
Caci s-tulu Nicodim antaiu aici s'a salasluitu

¹⁾ Newton filosofia naturalis.

²⁾ Psalm. 46. 9.

¹⁾ Episcopu unitu in Blajnu an. 1752 - 1764.

Si antaiu s-tulu Nicodim mi-a pusu te(melie)
 Acum de ómeni trecute.
 Mai nainte cu multi ani
 De domni'a lui Matei erai
 Că acestui preacuviosu si santu parinte dela Ddieu
 S'a vestitu loculu pisatoriloru ¹⁾ se-lu gasésca,
 Si acolo manastire se zidésca,
 Si in tier'a romanésca preste munte,
 A trecutu si a cercatu locuri multe
 Loculu celu mai d'antaiu
 Este in Surdu(c) susu pe Jiu,
 Acolo pescera a gasitu,
 Si intr'ensa s'a salasiuitu;
 Care pescere si pana acum se gasesco
 Si a s-tului Nicodim se numesco:
 Apoi s'a dusu in tiera si mai inlauntru
 Pana la ap'a ce se dice Motru
 Acolo pucinu a conacitu
 Si pre vreme manastire s'a ziditu.
 De acolo s'a dusu spre Voditia
 Unde-i acum schitul Toponitia.
 Dupa acést'a pisatorile a gasitu
 Unde si s-ta lavra Tismana s'a ziditu
 Unde si móscelul s-tului se gasescu,
 Si minunile i-se vestescu
 Deci dela s-tulu Nicodim s'a facutu
 Tuturoru de obsce inceputu
 In tier'a romanésca la multe zidiri
 Biserici schituri si manastiri.
 A dou'a lavra Cozia Mircea Voda o a ziditu
 Si s-tulu Nicodim o-a santitu.
 Dintre acele dile bune si norocite
 Multe biserici si manastiri sunt zidite,
 Prin tóta tier'a Romanésca,
 Si in tóta cea Moldovenésca,
 Si aici in Ardélul sunt multe
 Dintre acea vreme facute
 De domni si de boierii tieroi Romanesci,
 Si de ai tieroi Moldovenesci,
 Si atátu de multe sunt,
 Cátu nu le potu scrie intru acestu cuventu.
 Dicu numai una cea mai alésa din tóte
 Carea a fostu in glóte
 Din Belgradu Metropol'i'a
 Scaunulu tieroi si tari'a,
 Pre carea o-a ziditu
 Mihaiu Voda viteazulu celu prea vestitu
 Mare si frumósa cu totulu de pétra
 Si fórte bine intemeiata.
 Si dintru acést'a se arata
 Că erá pravoslavia adeverata.
 Intru aceste trei tiri si o credintia
 Drépta intru sant'a Toitia.
 Atunci Ddieu bine a voitu,
 Si eu a dou'a óra m'am inoitu
 De o domna mare si vestita,
 Zamfir'a cea pururea pomenita,
 Fat'a lui Moise Voivoda din Bucuresci,
 Din neamulu mariloru Basarabesci.
 La anulu cincii sute doue-dieci preste o mie,
 Mi-a pusu a dou'a óra temelie
 Noua frumósa de pétra
 Prea fórte infrumsetiata
 Si prea bine intemeiata
 Si cu zidu incunjurata
 M'a inzestratu cu mosii.
 Cu sate si cu vii
 Si cu adóre m'a impodobitu
 Intru totu deseversitu.

1) Cataractu.

Apoi dupa s-tulu Nicodimu a urmatu
 Tismanei se-i fiu fata m'a inchinatu
 Si asia cu alui Ddieu buna vrere,
 Am statu multa vreme in putere,
 Cu totu Ardealulu in buna credintia intarita
 De nici unu eresu clatita.
 Si atunci unu teneru óre care din satu,
 Numele lui Ioanu s-lui Nicodimu a urmatu
 Din lume si din rudenii cu totulu a esitu
 Si aici la mine a venitu,
 Intru o stanca chilia si-a facutu
 In carea slugindu, lui Dumnedieu a placutu
 Si pre elu dupa sfersitu
 Ddieu l'a proslavitu.
 Pescer'a si acum se gasesco
 Si chili'a s-tului se numesco.
 Éra dupa óre care intemplare,
 Cu alui Ddieu nainte aparare,
 Rudele santului celea din satu
 Móscelul cu totulu le-a radicatu
 Si in tier'a romanésca le-a dusu
 La óre care manastire le-a pusu
 Insa la neamulu lui pururea se pomenesco
 Fiindu-că si o particica din móscelul lui se gesesco,
 Pana aici s'a umplutu
 Cuventulu celu din inceputu.
 Aici istorie pentru mine graita,
 Că am fostu bine norocita.
 Vreundu se aratu ce se graesco
 Acum de mirare me uimescu.
 Nu sciu de unde se incepu,
 Si a grai nu me pricepu,
 Se facu o jalnica povestire
 Pentru mine s-ta Manastire
 A Silvasiului cea vestita,
 Acum pustie si rasipita.
 O limba ritoricésca,
 Acum trebue se graiesca;
 Se arate acésta intemplare,
 Groznica si de mirare;
 Si o mare nenorocire
 De care gandindu, te ingrozesci peste fire;
 Cum pravoslavi'a in tóta lumea se arde
 De cumplita tiranie a Papei si se scade,
 Prin tramisii lui cei cu cheltuiéla multa
 Cari ne 'ncetatu cu pravoslavnici se lupta,
 Ca pravoslavi'a se-o pérda,
 Au câtu ar potea mai tare se-o scadia.
 Acést'a in tóte partile s'a dusu
 Si pana si la Ardélul a ajunsu;
 Si atunci Ardélulu câtu de mare
 A simtitu dela Papa mare turburare,
 La anulu siepte sute si unulu preste o mie
 Perzare cumplita si urgie.
 Atunci Atanasie Metropol'i'a si biserica indreptá
 Si a norodului crestinescu grige purtá.
 Atunci popii latinesci, ómeni pre a loru voie a gasitu,
 Pre acestu Archiereu prea lesne de amagitu,
 Sfatuindu-lu patru dogme se primésca,
 Din credintia loru cea latinésca
 Cu aceste (dice) legea nu se strica,
 Nici credintia buna se redica.
 Se le crédia bine, asia l'au invetiatu si i-au spusu
 Că va fi in Christosu in ceriu susu,
 Fiindu-că la Papa este
 Acea a ceriului cheie.
 Elu deschide la toti si le face intrare,
 Că preste tóte este mai mare
 Si asia fórte s'a amagitu,
 Ponturile Papei a primitu.

Nu știu dice au cădiutu, — din prostime s'eu din
mandrie

La atâta cumplita ticalosie.

Că fiindu omu muritoriu in lume,
In lume si-a cautatu titlulu de marime.

Acestu Vladica, dacă s'a unitu seracu,

I-a umplutu Papa sacu.

De titulusuri inalte,

Mincinose si desiarte.

Popiloru si norodului li-a datu nadejde,

Precum că iobagi'a se va perde

Si vor fi nemesi ei

Si feciorii lor, vai de ei;

Acestu daru mare li-a fagaduitu,

Cu care i-au si amagitu,

Pana l'a lapadatu de resaritu,

Cu blastemu si cu juramantu,

Si n'au castigatu nici o dobanda,

Macar nici catu o ghinda.

Apoi norodulu totu s'a pusu in price,

Că legea si credința lor se nu se strice.

Dar nimicu n'a folositu,

Că pre toti i-a biruitu.

Subt acestu Archiereu pre Ardealulu.

Ticalosiesce l'a impresuratu amarulu,

Că a remasu cu latinii in unire,

Spre a loru vecinica peire.

(Va urmă).

Discursu ținutu in adunarea generala a „Reuniunii invetiatorilor romani“ din Chioru, la 30 Maiu a. c.

Domniloru si fratiloru!

„Venitoriu de auru romanimea are
Si prevede prin secolu a ei naintare.“
D. Bolintineanu.

Cine se nu simțiésca că mine bucuri'a cea mare cu
carea memoritoriu Bolintineanu a cantatu venitoriu de
auru alu natiunei Romane, si cine dintre noi va afirmă că acelu
bardu alu natiunei Romane n'a simțitu destula intristare si
amaratiune in inim'a sa, candu acelu venitoriu numai prin
seculu si dupa multe si feliurite suferentie 'lu prevede a se
realisă in tota splendorea sa? Éta dniloru si fratiloru două
afecte ale spiritului, două simțiaminte contrare unulu altuia,
ca si foculu cu apă, de odata in inim'a unui moritoriu, bu-
curia si intristarea. Intristarea a pusu capetu la multe
vieti din corpulu nostru nationalu chiar atunci candu ave-
amu mai mare lipsa de ele. Acesta ni-o dovedesce istori'a
si biografiile barbatiloru devotati causei si desvoltarei na-
tionale. Multi au visatu venitoriu s'eu mai bine disu rein-
vierea Romanului din amortiél'a in carea timpurile vitrege
l'a facutu se géma. Umbrele loru privescu din morminte cu
mandria la nepotii si stranepotii loru vediendu-i cu bratiile
in armate, cu foculu mosiloru in vène luptandu spre a in-
depleni oper'a maretia. Dormiti dar in pace, Voi umbre
martirii natiunei, căci nepotii vostri pre langa tóte obsta-
culele, astadi au aratatu si arata lumei că intru adeveru
suntu urmasii vostri, surcele din Romulu, Traianu, Stefanu,
Mihaiu, Iancu s. a. Éta ce dice lauriatululu poctu alu nostru,
dnulu V. Alesandri in „Od'a“ sa adresata ostasiloru Romani.

Pas dar totu totu inainte! timpulu vechiu din nou zoresce.
Vitoriu tierei nostre, a datu muguru ce 'ncoltiesce.
O! copii de voi sum mandru, simtu acea mandria mare
Carea cresce cu marirea unui nému in desceptare
Mi-am vedutu visulu cu ochii de acumu potu se moru ferice.
Astadi lumea ne cunósce „Romanu“ dice „Vitezu“ dice.“

Éta dniloru si fratiloru! ceea-ce Bolintineanu, Balcescu,
Barnuti s. a. au doritu se védia, noi successorii loru amu
ajunsu acelea dile fericite de a le vedea. Vedemu curagiulu
si viteji'a stramosiésca reinviate, mugurii venitoriu de
auru alu Romanului au inceputu deja a incolti, visurile a
se realisă! Si óre cui e concediutu acelu venitoriu alu na-
tiunei? A buna séma veti fi știendu că e concediutu insti-
tutiunelor nostre culturale adeca scóleloru incepandu dela
celea poporale pana la celea mai inalte. Sub cuventulu scóla
se întielege o localitate destulu de spaciosa, prevediuta cu
tóte celea necesare la invetiamentu, in care localitate tene-
rimea aceleasi comune se aduna regulatu in tóte dile spre
a-si cascigi cunoscintiele necesarie pentru viétia din toti
ramii de sciintie. In fruntea scólei trebue se stea maestrulu
aceleia, invetiatoriu, unu individu harnicu, bine calificatu
inzestratu cu destule cunoscintie si desteru in metodu,
prevediutu cu unu salariu acomodatu in cătu se se póta
sustiené acest'a pre sine si familia sa. Aceea comuna carea
satisface pre deplinu acestoru postulate, se póte laudá că
intru adeveru sustiene scóla si se ingrigesce de crescerea
tenerimei, speranti'a venitoriu. Tóte ostenelele voru fi inse-
mazere aruncata in parete, dacă frecuentarea cu punctuali-
tate atātu din partea invetiatoriuului catu si a eleviloru nu
se va observá cu tóta strictétia. Dar dorere! procederea
multoru confrati din corpulu nostru invetiatorescu nu ne
multiamesce de locu. Sunt adeca între noi invetiatori, carii
le mai place a procede dupa usulu vechiu atātu cu privire
la metod'a propunerii obiectelor de invetiamentu cătu si
la cele lalte afaceri scolastice. Nemicu nu póte causá mai
mare reu in invetiamentu decâtu acést'a, căci trage dupa
sine mii de neplaceri. Dacă la ori si ce lucru se recere unu
anumitu planu, anumite regule, cu cătu mai vertosu la in-
vetiamentu se pottesce acést'a? Planuri de invetiamentu au
esitu la lumina in anulu acést'a vr'o câteva si sum siguru
că nu este invetiatoriu, carele se nu posesiá vr'unulu din
ele. Numai aceea dorimu ca planulu se nu remanu litera
mórta; ei se ne ținemu de elu cu tóta acuratetia si san-
tiena. Totu asemenea nu vomu ajunge la scopu, dacă nu
vomu dobandi ajutoriu in vremea de lipsa. Multe sunt
lipsele invetiatoriuului poporalu si de multiori si celu mai
micu ajutoriu d. e. unu cuventu parentiescu din partea pre-
otulu adresatu catra credintiosi sai poporeni face cătu o
ordenatiune. Pe langa acést'a se ni aducemu in sa aminte de
acsiom'a că:

Unde-i unulu nu-i potere

La nevoi si la dorere

Unde-su doi poterea cresce. . . . .

Asia e dniloru si fratiloru! Dvóstre ca si mine din
esperinti'a propria sciti multe esemple despre resultatulu
armoniei si a bunei întielegere ce trebue se domnésca între
preotu si invetiatoriu in tóte afacerile nostre scolastice, spre
unulu si acelasi maretiu scopu, in florirea si prosperarea ne-
amului romanescu. Preotulu in biserică de pe amvonu, éra
invetiatoriu in scóla si ambii la ori ce ocaziuni bineve-
nite se ne nisuiamu a storni in inimile poporulu iubirea si
imbratiosierea invetiamentulu. Dacă acést'a nu se póte face
ca si cu o lovitura magica, se nu desperamu căci cu ince-
tulu ajungi departe. Apoi stramosii nostri cu câte au avutu
a se luptá si totusi n'au desperatu, limb'a si nationalitatea
le-au conservatu printre mii de suferentie si ni le a lasatu
ca celu mai scumpu tesauru. Numai m'am miratu de geni-
alitatea, mentea ascutita, ce am observatu la copii de Ro-
manu in genere de 9. ani ce sum ca invetiatoriu si credu
că totu asemenea a-ti observatu si Dvóstre. Romanulu e
capace pentra ori ce facu in viétia fia bisericescu, fia sco-
lasticu, comercialu, industrialu, artisticu ect. ect. Dovéda ni
e numerulu intieligintiei ce o avemu in butulu tuturoru
incercariloru persecutóre ce ni se punu in cale. Nice pen-
tru unu ramu nu avemu de a ne plange atâta casi pentru
alu maestriiloru, carele cu anevoiia prinde radacina in po-

porulu nostru. Ba noi Romanii ungureni suntemu si mai remasi de celalaltu corpu nationalu. Se cercamu numai prin orasie si opide câti maestri de Romanu vomu aflá? Dorere maestri de Romanu pe la noi sunt casi corbii albi.

Si óre ce póte fi caus'a? Dupa mine, caus'a pare in aceea, cá Romanulu ca economu si domnu vechiu alu acestei patria, avendu pana acumu pamentu destulu, nice cá-i pasá de maestia, éra contrarii sei au sciutu a se folosi de tóte ocasiunele spre a cuprinde tóte maestriele, căci ei vedeau bine cá venindu odata Romanii la idei'a de a imbratiosia maestia, paralele ar' incurge si in buđiunarele Romanului, ceea ce nu le vinea bine la socotéla. Inse timpulu se schimba, dupa noru vine seninu si asia si pentru Romanii astadi vedemu cá se lucra din tóte poterile spre a latí cátu mai tare idei'a maestriilor. Si aici confratii nostri din Transilvania au luatu stindardulu incátu astadi vedemu chiar societati si reuniumi ale sodaliloru de maestri. Onóre si érași onóre aceloru barbati, carii lupta spre acestu scopu!! CREDU a nu fi de prisosu daca cu asta ocasiune solena vomu aruncá o privire fia chiar numai fugitiva asupra folóseloru aceloru maestrii între Romani. Se cugetamu numai cátu de cu usioru ar' traí unu omu carele avendu mos'a sa propria, cu banii cascigati prin atare maestia, d. e. ciobotaria, croitoria, dubelaria s. a. si-ar' portá economia. Au nu vedemu cá maestrii cari n'au mos'a ei vinu numai cu sul'a ori aculu, Ddieu scie de unde, si totusi din cascigulu maestriei platescu cas'a si biru, manca cafea si supa, fuméza sugare, sunt imbracati domnesce, pre candu bietulu tieranu de câte ori nu are nice spuzariulu cu ocietu?

Apoi comparandu ocupatiunea maestrului cu a economului, eu preferu cea de antai'a ca cea mai usióra. Ce mai folosu ar' resultá pentru Romanulu din maestia, ne potemu intipufi facare, căci elu, carele are cas'a si mos'a sa n'ar' fi silitu a platí biru, éra bucate ar' avea din holda sa carea o-ar' lucrá cu banii cascigati prin maestia. Vedemu cu totii cá poporulu nostru reschira o suma bunicea de parale pentru vestiminte d. e. cioboteia, opincile, guba, pelaria, cusim'a, jocu, rochia, naframe ect. Ba de unu timpu in coci, cu dorere observamu cá blastematulu de luxu s'a latitu si la poporulu nostru de rendu, mai cu séma între mueri. Acést'a avemu chiamarea a o combate din tóte poterile, apoi érași a indemná poporulu la impletirea pelariiloru de pae, la impletirea de funi, corfe, cosiare s. a. s. a. Poporulu, in celea vro 15 septamane cátu tiene iérna numai consuméza din gata, si de multe ori cu voi'a fora voia petrece totu in blastemat'a de carcima. . . spre ruina sa, unde i se ivescu in cale multe si felurite neplaceri. Acestu timpu ar' fi potrivit pentru industri'a de case a tieranului Romanu, căci muerile au destulu lucru preste iérna. Maestia e unu capitalu nesecaveru, care numai Ddieu ilu póte luá dela omu si cu care eu potu traí in ori care orasiu fara de a gagiulí pana ce pentru unu osu de rosu mi-lapedu nationalitatea, sum silitu a jocá precumu mictéza altii — va se dica sum sclavu, mi-am perdutu libertatea.

Au nu vedemu noi la alegerele de ablegati s. a. cátu de independente e unu maestru, care si-dá votulu seu dupa convingerea sa, fara de a se teme cá prin o singura tragere de péna din domnu va deveni amovatu din postululu avutu, cumu se intempla acést'a la amplotatii de statu incepuandu dela celu mai micu pana la celu mai mare. Asecurandu odata starea poporului nostru, vomu asecurá starea buna si inffloritóre a scóteloru nostre nationale-confesionale, cari sunt avisate a se sustiené singuru din denariulu bietului tieranu. Inse acest'a a seracitu de totulu prin calamitatile aniloru rei si greotatile nesuportabile ce apasa umerulu lui. Éta dar' cá suntemu amenintati in ceea ce avemu mai scumpu, scótele nostre nationale-confesionale, si cu acestea in venitorulu nostru; decumva nu vomu pune umeru la umeru spre impedecarea lui. Ve rogu inse se fiu bine in-

telesu. Daca eu sum de parerea pentru imbratiosierea a totu felulu de maestia de catra poporulu nostru, nu in tielegu de locu cá dora cineva imbratiosindu atare maestia, acuma ar fi cu cale a-si vinde mos'a parintiésca lasanduse a traí numai din maestia. Acést'a ar' fi unu pasu tare gresitu. Fia care lucru si-are timpulu seu. Mos'a trebeu pastrata cu mare scumpetate éra maestia fia aceea cátu de mica si insemnata trebeu portata cu capu si diligintia de fieru. Ambele a buna séma ne voru face fericiti. Se fimu cu totii ca si albin'a si furnic'a mai cu séma noi ca instructorii mladitiloru tenere din cari va se iésa poternicii trunchi ai natiunei Romane. Se nu uitamu nice odata cá chiamarea nóstra pre cátu e de grea, pre atátu e de sublima si impusa noua cu cea mai mare respundiabilitate. Asia dara fia care la postululu seu! Instruindu poporulu se-lu familiariamu totu odata cu idei'a maestriiloru, ca lucrarea mai rationabile a agriloru sei; se starnimu in poporu diligintia, virtutea si viteji'a stramosiésca, căci numai facandu aceste venitorulu de auru ce l'a visatu Bolimí neanu si altii se va realizá in adeveratulu si splendidulu se intielesu. Éra noi invetiatorii si preotii ni vomu implemisiunea de tramisi in vii'a Domnului. Asia se fia!!

Elia Popu,
inv. norm.

Discursulu Dlui Quintana pronunsiat conferindu premiulu ilustrului poetu V. Alesandri.

„Intr'o di de fericire pentru mine, o idee mare si generosa isvoresce din adenculu inimei mele.“

„Scantei'a electrica o transmite in orasiulu Montpelier, Atena tieriloru de la meadie-di, pamentulu sórelui, luminulu entusiasmului; si idei'a s'a maritu, a percursulu mea, si s'a dus se destepete ecouri simpatice, adormite, nefericire, de mai multi ani.“

„Totu ce respira imprejurulu lacului latinu, leaganu patriei; pe tiernulu Orientulu, orizontele visuriloru nostre totu cea ce vietuesce dinculo de marile profundu, auru unei civilizatiuni noua, ce ne suride cu sperantia; tóte tierile, cari se inspira la suav'a melodie a limbiloru romani limbi de amoru, cari facu inimele se bata, căci ele spu glori'a trecutulu si vor face legatur'a viitorulu; — totu este latinu, in fine a respunsu la apelulu nobilulu si generosulu nostru orasiu.“

„Salutare, poporeloru de la Miédie-di a Europei, atata de multu timpu incercate de nenocire! Salutare poporeloru de la Resaritu, de unde ne vinu, in fie-care dimandulu lumin'a ce ne luminedia, si caldur'a ce fecunda pamentulu nostru, amestecate cu regretele si temerile vóstre! Salutare popóreloru de la Apus, cari ne intindetu bratiile si sperantiele vóstre, ca copilulu departatu de leaganulu seu! Salutare voue tutuloru, cáti ati respunsu la apelu si cari veni astadi se strangeti legaturile familiei romane.“

„Vedeti in mine pe celu mai umilu dintre poeti, ale póte, de provedintia, din caus'a miciorimei mele chiar, a inaltia marimea ideei; vedeti in mine organulu sentimentulu ce ve inspira. Priveghiatórea paduriloru, cu tóta modalita'ti'a sa, canta armoniile naturei si marirea lui Dumnezeu.“

„Popóreloru de limb'a romana! Am parasitu, multe secole d'atunci, caminulu parintescu, ca nisce copii stralucirei gloriei nóstre, ce intunecase lumea.“

„Ne-am inversiunatu unii contra altora fara se renoáscemu semnulu familiei.“

— „Am caditu unii dupa altii, sub sabi'a barbaru. Carulu civilizatiunii ne-a sdrobitu, ori de câte ori am slabit sub povar'a lungiloru nóstre deliruri.“

„Popóreloru de limba romana! Reamintiti-ve!!!“

„Cându Franca, sor'a ânteu nascuta a rasei latine, luminulu luminos, care a reversatu civilisati'a moderna supra întregi omeniri, se slabi, pantecele-i patrunsu de sangerosa a resbelului, inimele nôstre se umplura de crimi, bratiile nôstre se ridicara spre ceriu durerea regre- loru cerni sufletele nôstre.

„Popóreloru de limba romana! Se ne întorceamu la amulu parintescu: fratiloru, se strangemu legaturile nostre!

„Popórele se insotiescu prin amesteculu intereseloru, prin comunitatea sentimenteloru loru, prin fusiunea loru.

„Popóreloru de limba romana! Popóre, cari avemu credinta, se ne inaltiamu, prin lucru, prin sciintia, prin libertate!

Furtun'a ridica, ca si alta-data, la Orientu, vertejurile de flacari in mijloculu nuoriloru intunecosi, plini de merintiari pentru viitoriu, venturile reci si gerose ne tritu mereu suflarea loru mortale.

„Rasa latina! Asiadia-te la pragulu locuintiei tale, cu frunlu pacii pe fruntea ta, cu armele labórei in mana, libertatea planandu pe ceriulu teu d'azuru. Si pe câtu timp iti ai avea sórele teu ardietoriu, ce fecunda snopii nostri, si frunlu teu generosu, ce incaldiesce inimele nôstre, si drastea femeiloru tale, ce inspira creatiuni divine, si credinti'a, le anima si care 'ti da resemnatiunea si tari'a, — vei fi muritóre, rasa latina, ca si suflarea divina, ce te-a creatu se fi inim'a si sufletulu lumei.

„Si tu, orasiule Montpellier, tu, ce pastrezi semanti'a acestei idei de pace si de viitoriu, tu, ce o fecondezi cu iubire, fi asemenea nemuritoru!

„Tu o vei vedea nascendu si umbrindu, cu ramurile robuste, marele caminu latinu.

„Si acum dômnelor si domniloru, incoronati, cu mine, poeti invingetori.

„Onóre si glorie invinsiloru, cari s'au inspiratu de sant'a Marie, a familie! si toti impreuna, cu credinti'a credinciosim se repetamu in coru Canteculu, ce va deveni pentru noi imnulu consantitu alu Patriei! . . . .“

Diverse.

* Inaltu Preasantitulu nostru parinte Episcopu Io-Metianu, ca in totu anulu, de candu provedinti'a pusu in capulu diecesei Aradului, asia si estimpu a in- tãtu a face visitatiunile canonice in eparchi'a sa, spre a informã de starea turmei concredite archipastoriei sale. Dependu cu serbatorile Rusaliloru, Preasanti'a se va cercetã meile din protopresbiteratele Buteniloru, Halmagiului lenopoliei.

* Romanii din Aradu au trimisu marelui poetu alu patrii, Domnului Vasile Alesandri, o adresa de salutate!

* Junimea romana din Aradu va arangia la 17 l. c. unia Rosaliiloru unu „Iunialu-penicu“ in padurea. Escursiunea la petrecere se incepe la 5 óre diminetã. Programã: Nainte de amedi escursiune prin padure si jo- sociali; la 12 óre prandiu comunu (picnic). Apoi se edie dansulu. Toaleta de casa! Din caus'a timpului atatu in provintia nu s'au speduat decãtu unu numeru micu de invitatiuni, suntu insa bineveniti toti aceia tienu contu la petrecerile romanesci din Aradu. — Co- ulu arangiatoriu.

* Catolicii vechi din Germani'a in 12 Iuniu s'au mitu in alu cincilea sinodu la Bonn. Sinodulu are se o costiuene insemnata: celibatul pretiloru.

* Papa a trimisu imperatului Vilhelmu o telegrama, are si-esprima parerea de reu in privinti'a atentatului a victima a fostu si dorinti'a ca imperatulu se se insana-

tosieze iute. Se asigura cã cardinalulu Franchi, din acestu incidente, insarcinatu de Papa, a datu clerulu din Germa- ni'a instructiuni de urgentia pentru combaterea socialismului. Insusi Papa, se dice, cã ar fi avutu o convorbire lunga cu cardinalulu Ledochowski pentru a-se informã esactu despre socialismulu din Germania.

* Telefon si microfon. — D. Hughes a inventatu de curendu unu micu aparatu numitu microfonulu. Acestu apa- ratu, aplicatu la telefonu, deja cunoscutu, modifica ast-felu acestu din urma aparatu, in câtu si celu mai micu sgomotu este prinsu si transmisu de telefon. Ajunge a vorbi chiar incetu in- tr'unu apartamentu la mai multe metre de microfonulu d-lui Hughes, pentru cã urechea, pusa intr'unu cornetu telefonicu, se nu scape nici-unu detaiu din conversatiune. Risetele, sioptele sosescu forte claru in telefon. D. Hughes a anuntiatu Societa- tii regale din Londra cã e chiar inutilu a pune urechea langa unu telefon spre a audí vocea prinsa de transmitietorulu seu. E posibilu a audí fórte bine o conversatiune fara a pune urechea la telefon, care póte stã intr'un coltiu a apar- tamentului. Transmitietorulu fiindu asediatu la statiunea de plecãre, ajunge pentru acésta a interpune o bobina de in- ductiune lunga numai de 6 centimetre. Sunetele ce sosescu telefonulu sunt destulu de intinse spre a se audi in modu distinctu la mai multe metre departare. Numai trebuie a adoptã la telefon unu cornetu acusticu cum se face pen- tru fonograf. Vocea este audita fórte claru. Ea are o mare sonoritate. Esperienti'a reusesce la distantie considerabile. D. Hughes crede cã se va puté vorbí cu microfonulu la ori ce departare. Resulta de aci cã se va putea de acum con- versã fara ajutorulu directu alu cornetelor telefoniche.

* Programu pentru serviciulu religiosu ce se va face in Sambat'a Mosiloru in Bucuresci. I. Inaltu P. S. S. Mitro- politulu Primatu, impreuna cu alti santi archierei, va incepe serviciulu divin, in capitala, cimitirulu Belu, la ore 10 a. m. II. Toti preotii din capitala vor saversi pe la biserichele loru, sant'a leturgie, spre memori'a repausatiloru din paro- hiehe respective. III. La órele 11., toti preotii de pe la bise- rici se vor adunã la biseric'a St. George-Nou, afara de câte unulu ce va remanã la bisericã, care va fi de rendu, spre a indeplini tóte cerintiele enoriasiloru respectivi, éra de la St. George vor porni pe josu, pentru cimitirulu Belu, in or- dina urmátore: 1. escorta de gendarmi; 2. Mai multe fe- linare si stéguri bisericesci; 3. Corurile bisericesci; 4. Unu prea santu archiereu, urmatu de toti preotii, cari vor merge câte doi, imbracati in felonu si epitrahilu. IV. In totu tim- pulu procesiei, se vor trage clopotele pe la tóte biserichele din capitala. V. Dupa ce procesia va sosi la cimitiru se va asteptã terminarea serviciului, dupe care se va face, in mij- loculu cimitirului, parastasulu generalu, pentru repausatii im- mormentati acolo. Dupa acésta preotii vor citi molitfele, fie care pe mormintele parochialiloru sei. Dupa terminarea pa- rastasulu, I. P. S. Mitropolitulu Primatu se va duce la locul de alaturea, unde se inmormentéza soldatii, spre a citi unu trisaghion celoru cadiuti in resboiu.

Notitie bibliografice.

A esitu de sub tipariu „Cuventari bisericesci si funeb- rali“ de Iosifu I. Ardeleanu, presbiteru gr. orientalu. Tom I. Pretiulu 1 fl. v. a. se afla de vendiare la autore in Két- egyháza.

A aparutu a VIII. fasciura din „Istoria Resbelului Orientalu“ de Dnu Aug. Laurianu, Manliu si Miron, in Bu- curesci. Cuprinde: Puterea militara a Romaniei. Bombarda- rea Rusciucului. Blocarea Dunarei si a Marei Negre. Ope- ratiile romane dela Oltenitia. Cufundarea prin torpile a mo- nitorului turcescu Kivzi-Rahman. — Ilustratiuni: Luarea Ardahanului; Majoru Murgescu.

CONCURSE.

1—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scoala greco-orientala confesionala romana din comuna *Racasdia*, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Bisericei-albe, comitatulu Carasiu, la acumu de nou infiintata a III. clasa; dara alegendulu invetiatoriu va fi numai la pruncii si pruncele incepatori, — pana in 16. Iuliu a. c. st. v. in carea di va fi si alegerea.

Emolumente suntu: a) salariu anuale: 300 fl. v. b) optu orgii de lemne din care are a se incaldi si scol'a: c) si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati a-si asterne recurselu loru bine instruate prescrieloru statutulu organicu bisericescu pana in 10. Iuliu a. c. st. v. Pré-Onoratulu Domnu Iosifu Popoviciu, protopresbiteru in Jamu; caci cele ce voru incurge mai tardiu nu se voru lua in considerare.

Si in fine, fiacare recurentu are ase infaciosia in susu amintita comuna in vre-o dumineca, séu serbatore in s: biserica spre a-si areta desteritatea in cantari si tipicu bisericescu.

Racasdia 26 Martiu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu Protopopulu tractuale: Iosifu Popoviciu, proto.

1—3.

Pentru parochia vacanta din *Brestovtiu* ce apartiene la protopopiatulu Lipovei se escrie concursu pana la 25 Iunie a. c. in care diua se va tienea si alegerea.

Beneficielu parochiale suntu: Una sesiune de pamentu constatatare din 30 jugere catastrali; dela 38 de case cate una mesura bucate in bombe, si stol'a indatinata; parochia e de clasa III-a.

Se observedia ca jumatate din tote beneficielu susu aratate va folosi unu anu de dile o fiica neputinciose remasa de repausatulu preotu.

Recurentii au a trimite recurselu loru Reverendisimulu Domnu protopopu Ioanu Tierann in Lipova.

Brestovatiu in 25. Maiu 1878.

Cu scirea mea, Ioanu Tieranu, protopopu.

1—3.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scoala confesionala din comun'a *Zagujeniu* protopresb. Caransebesiului se publica concursu cu termin de 6 septamani socotitu dela 1-a publicare.

Dotatiunea anuala se cuprinde din 250 fl. salariu; 12 fl. 60 cr. din lasamentulu rep. proprietariu S. Jakabfy; 10 fl. pentru trebuintelu scripturistice; 8 fl. pentru conferintelu invetiatoresci; 2 1/2 jugere de pamentu estravilanu, locuinta separata cu gradina de legumi si 6 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au se trimite petitiunilu pana la numitulu terminu instruate cu documintelu prescise de stat. org. la protopresbiteratu; era pentru de a-si arata desteritatea in cantarilu bisericescu si in tipicu, au se vina la biserica in domineci séu vre-o serbatore se cante naintea poporulu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu preon. d. protopresb. tractual.

Concursu pentru parochia gr. or. rom. din Tornea comitatulu Cianadu cu beneficielu urmatore: 36 jugere pamentu comassatu nrulu casiloru 90 cari contribuescu cu 2 mesuri de bucate, stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la parochia acest'a, au produca testimoniulu despre absolvarea cursulu claru si celu putienu 6 clase gimnasiale, testimoniulu de cunctatiune si atestatu de conduit'a trecuta, — terminulu gherei se defige pe 2/14. Iuliu a. c.

Totu odata recurentii suntu indrumati a se presenta in vre-o Dumineca séu serbatore in decursulu acest'a, pe care a-si arata desteritatea sa in cantari si oratoria la bisericu din Tornea, — apoi recursurilu sale proviedute cu documintelu recerute si intitulate catra comitetulu parochialu din Tornea a le trimite la oficiulu protopresviteralu din Aradu pana in 29 Iunie st. v, a. c.

Aradu in 24. Maiu 1778.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, Ioanu Ratiu, protopopulu Aradulu

Concursu se escrie pentru vacant'a parochie din comuna *Grebenatiu*, Cottulu Timisiului, protopresbiteratulu sietiuului, cu terminu pana in 29. Iunie st. v. a. c.

Emolumentelu acestei parochii suntu: un'a sesiune de pamentu 32 jugere de pamnetu aratoriu, birulu si stol'a indatinata dela 120 de case.

Doritorii de a ocupa acest'a parochia, suntu avisati a trimite recurselu loru instruate in sensulu statutulu organicu adresate comitetulu parochialu, Domnulu protopresbiteru Iosifu Popoviciu in Mercin'a per Varadia. — Recurentii suntu poffiti, ca se se presinte in o domineca séu serbatore in biserica, spre a-si areta desteritatea in cantari, si oratorie in oratoria.

Grebenatiu in 15/6. 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegerero cu Domnulu Ptop. tractualu.

Nr. 1211.
284. scol.

La institutulu romanu ort. pedagogicu-teologicu din Aradu, se receru inca trei professori, unulu pentru scoala de clasele matematice-naturali, si altulu pentru celea pedagogice si alu treilea pentru cele teologice. Salariulu anuale este cate 1000 flor. la unu postu; inse numai de la 1. Ianuarie 1879. inainte, ér pana atunci salariulu anuale este totu celu vechiu de 960 fl.

Recurentii ortodossi romani se arete ca dupa testimoniulu reu studieloru gimnasiali cu testimoniulu de maturitate absolvatu respectivele facultati si pracs'a ce au avut acum'a. Recurselu se se adreseze la subscribulu Consistoriulu Aradu pana in 24. Iunie 1878

Ceia cari vor deveni alesi, de cumva nu ar putea de pracsu, se vor aplica in primii trei ani ca profesori cu salariulu amintitu; Consistoriulu isi reservecu spirarea aloru trei ani se se pronuncie despre aplicatiunilu loru definitiva.

Aradu, Consistoriulu romanu ort., senatulu de parochia si sedinti'a din 23. maiu, 1878.

Ioanu Metiu
Episcopulu Aradulu